

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Менеджмент у неприбутковій сфері»

Ступінь освіти	Бакалавр
Освітня програма	«Менеджмент», «Міжнародний менеджмент»
Термін викладання	7 чверть
Заняття:	5 годин на тиждень
Лекції	3 години на тиждень
Практичні	2 години на тиждень
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти

Онлайн-консультації: Microsoft Teams – група «Менеджмент у неприбутковій сфері»_Грошелева О.Г.

Інформація про викладачів:

Грошелева Олена Геннадіївна (лекції та практичні),

доцент, кандидат економічних наук

Персональна сторінка:

<https://mys.nmu.org.ua/ua/teachers/Grosheleva/>

E-mail:

grosheleva.o.g@nmu.one

1. Анотація до курсу

Вивчення дисципліни «Менеджмент у неприбутковій сфері» дозволить менеджерам усвідомити значення неприбуткових організацій для задоволення актуальних потреб суспільства; навчитися визначати приналежність відповідної організації до категорії «неприбуткова» за відповідними, законодавчо визначеними критеріями; навчитися розробляти та впроваджувати управлінські рішення, що дозволять формувати бюджети таких організацій (фандрайзинг), ощадливо використовувати, контролювати та обліковувати наявні витрати (вести звітність відповідно до вимог чинного законодавства); налагоджувати ефективну комунікацію між неприбутковою організацією та зовнішнім середовищем.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладення навчальної дисципліни «Менеджмент у неприбутковій сфері» є формування у студентів системних знань і практичних компетентностей у сфері менеджменту неприбуткових організацій, що передбачає опанування теоретико-методологічних засад, правових основ створення та діяльності неприбуткових організацій, а також сучасних інструментів стратегічного, фінансового, ресурсного та кадрового управління, здатності застосовувати принципи менеджменту для забезпечення ефективного функціонування та сталого розвитку неприбуткових організацій, зокрема через впровадження комунікативних стратегій та розвиток соціального підприємництва.

3. Завдання курсу:

- формування понятійного апарату на основі теоретичного вивчення дисципліни;
- розвиток навичок дослідження теорій, методів та інструментів некомерційної сфери, які ефективно можуть бути реалізовані для забезпечення високих показників підприємств, що працюють у неприбутковій сфері;
- формування у студентів здатності знаходити нову інформацію та її опрацьовувати на практичних заняттях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- поняття «неприбуткова організація», «організації третього сектору», «доброчинні організації», «стратегія неприбуткової організації», «податковий статус неприбуткової організації», «фінансове управління», «фінансовий контроль», «бюджетування», «теорії мотивації», «фандрайзинг», «краудфандинг», «грантрайтинг» «комунікативна політика», «соціальне підприємництво», «PR-кампанія», «канали комунікації»;
- концепції, принципи, методи організації та здійснення діяльності неприбуткового підприємства; критерії віднесення організації до категорії «неприбуткова»; базові поняття та їх використання у процесі здійснення управління організацією, що працює у неприбутковій сфері;
- чинники, які впливають на ефективність та результативність діяльності організацій неприбуткової сфери.

4. Результати навчання:

Після вивчення цієї дисципліни ви зможете:

1) пояснювати сутність, класифікацію, ознаки та роль некомерційних організацій, знати та інкорпорувати ключові теорії та концепції функціонування неприбуткових організацій;

2) знати правові засади створення та функціонування некомерційних організацій в Україні;

3) визначати специфіку стратегічного планування в некомерційних організаціях, застосовувати стратегічні підходи в управлінні некомерційними організаціями;

4) аналізувати джерела коштів, матеріальних ресурсів, а також ризики некомерційних організацій, використовувати фінансові інструменти для забезпечення стабільності некомерційної організації, критично оцінювати ефективність використання коштів та ресурсів;

5) застосовувати методи управління персоналом з урахуванням особливостей некомерційних структур, впроваджувати сучасні підходи до управління людським капіталом та оцінювати ефективність роботи команди;

6) застосовувати моделі соціального підприємництва для вирішення соціальних проблем, інтегрувати знання з менеджменту для розробки соціально-орієнтованих ініціатив та оцінювати їх соціальний і економічний ефект

5. Структура курсу

Тематика занять	Вид занять	Ресурси
ТЕМА 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МЕНЕДЖМЕНТУ У НЕПРИБУТКОВІЙ СФЕРІ	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
1.1 Неприбуткові установи та організації: визначення, ознаки неприбутковості		
1.2 Ретроспективний огляд неприбуткової сфери в Україні та світі		
1.3 Стан та перспективи розвитку неприбуткової сфери в Україні		
1.4 Класифікація неприбуткових організацій		
1.5 Теорії неприбуткової сфери: макро- та мікро- рівні		
1.6 Вміння, якості та компетентності менеджера неприбуткової організації		
ТЕМА 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МЕНЕДЖМЕНТУ У НЕПРИБУТКОВІЙ СФЕРІ	Практичні заняття	Методичні рекомендації для практичної та самостійної роботи https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
ТЕМА 2 ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
2.1 Концептуальні особливості системи управління організаціями неприбуткової сфери		
2.2 Поняття врядування як системи розподілу владних повноважень		
2.3 Відмінність між врядуванням та управлінням		
2.4 Життєвий цикл органу врядування		
2.5 Основні функції й обов'язки органу врядування		

ТЕМА 2 ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ДІЯЛЬНОСТІ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ	Практичні заняття	Методичні рекомендації для практичної та самостійної роботи https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
ТЕМА 3 НЕПРИБУТКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЇЇ СТРАТЕГІЯ	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
3.1 Мета, місія, бачення		
3.2 Стратегічне планування та стратегічний менеджмент		
ТЕМА 3 НЕПРИБУТКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЇЇ СТРАТЕГІЯ	Практичні заняття	Методичні рекомендації для практичної та самостійної роботи https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
ТЕМА 4 ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ДЛЯ НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
4.1 Ключові системи та процедури фінансового управління для неприбуткової організації		
4.2 Інструменти створення дієвої фінансової системи неприбуткової організації		
4.3 Фінансовий контроль виконання проєктів/програм		
ТЕМА 4 ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ДЛЯ НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	Практичні заняття	Методичні вказівки для семінарських та практичних занять https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
ТЕМА 5 УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
5.1 Особливості набору та відбору персоналу у неприбутковій організації		
5.2 Сучасні теорії мотивації та можливості їх реалізації в умовах неприбуткової організації		
5.3 Управління волонтерами		
ТЕМА 5 УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	Практичні заняття	Методичні рекомендації для практичної та самостійної роботи https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
ТЕМА 6 РЕСУРСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
6.1 Фандрайзинг		
6.2 Стратегії отримання доходу		
6.3 Державна підтримка		
ТЕМА 6 РЕСУРСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ НЕПРИБУТКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ	Практичні заняття	Методичні рекомендації для практичної та самостійної роботи https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
ТЕМА 7 СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО	Лекція	Силабус

7.1 Теоретичні засади розуміння соціального підприємництва		Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
7.2 Теорії соціального підприємництва		
7.3 Соціальне підприємництво: світова практика та досвід України		
ТЕМА 7 СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО	Практичні заняття	Методичні рекомендації для практичної та самостійної роботи https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
ТЕМА 8 КОМУНІКАТИВНА ПОЛІТИКА У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	Лекція	Силабус Презентація https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
8.1 Принципи взаємодії неприбуткової організації із оточуючим середовищем		
8.2 Стратегія та тактика PR у неприбуткових організаціях		
8.3 Етапи планування та проведення PR-кампаній		
8.4 Вибір каналів комунікацій		
ТЕМА 8 КОМУНІКАТИВНА ПОЛІТИКА У НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ	Практичні заняття	Методичні рекомендації для практичної та самостійної роботи https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=4818
Підведення підсумків роботи за семестр, оголошення оцінок		Тести і відкриті запитання

6. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

На лекційних заняттях обов'язково мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Активованій аккаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Microsoft Office365.

Перевірений доступ з ПК чи мобільного гаджету до за стосунків Microsoft Office: Teams, Moodle.

Інстальований на ПК та мобільних гаджетах пакет програм Microsoft Office (Word, Excel, Power Point).

7. Система оцінювання та вимоги

7.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

7.2. Поточна успішність складається з успішності за результатами опанування лекційного матеріалу (всього 40 балів), а також виконаних та представлених індивідуальних дослідницьких завдань (60 балів). За бажанням здобувача освіти як альтернатива виконанню окремих індивідуальних дослідницьких завдань може розглядатися підготовка тез доповідей на конференції. Максимально за поточною успішністю здобувач може отримати 100 балів.

Незалежно від результатів поточного контролю кожен студент має право виконувати підсумкову комплексну контрольну роботу за дисципліною, яка містить завдання, що охоплюють дисциплінарні результати навчання.

<p>Підсумкове оцінювання (якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку)</p>	<p>Підсумковий контроль за дисципліною відбувається письмово шляхом надання відповідей на питання у формі тестів, відкритих питань, кейсів. Кількість балів за кожне питання наведена у екзаменаційних білетах. Відповіді на питання оцінюються шляхом співставлення з еталонними відповідями. Максимальна кількість балів за підсумкову контрольну роботу: 100</p>
<p>Лекційні заняття</p>	<p>Лекційна контрольна робота максимально оцінюється в 40 балів та передбачає надання відповідей на тестові питання, кожне з яких оцінюється в 1 бал.</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>Передбачене виконання індивідуальних дослідницьких завдань, які разом оцінюються сумою 60 балів.</p>

7.3. Критерії оцінювання тестових питань лекційного матеріалу

Результати опанування лекційного матеріалу визначаються на підставі надання відповіді на тестові питання. Кожному здобувачу освіти пропонуються сорок питань, які охоплюють структуру курсу. Кожна правильна відповідь на тестове питання оцінюється в 1 бал.

7.4 Критерії оцінювання індивідуального дослідницького завдання

Встановлюються залежно від типу завдання і варіюються в діапазоні від 8 до 10 балів за кожне завдання. Загальний підхід є орієнтованим на визначення здатності здобувача самостійно працювати з науковими джерелами, обирати інформацію з обширного масиву статистичних даних (в тому числі з джерел (звітів) опублікованих англійською мовою), робити обґрунтовані висновки, коректно посилатися на використані джерела та ресурси, не допускати випадків академічного плагіату.

7.5 Критерії оцінювання комплексної контрольної роботи

Комплексна контрольна робота складається з 40 тестових питань, кожне з яких оцінюється 1 балом, практичного завдання – 60 балів.

8. Політика курсу

8.1. Політика щодо академічної доброчесності.

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів) що можуть використовуватися в освітньому процесі. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка»».
http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

8.2. Комунікаційна політика.

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту.

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office365 та відвідування групи дисципліни у Microsoft Teams.

<https://www.facebook.com/ManagementDepartmentOfNTU> Рекомендуємо створити профілі та підписатися на сторінки кафедр менеджменту у Facebook.

Усі письмові запитання до викладача стосовно дисципліни мають надсилатися на університетську електронну пошту або до групи в Teams.

8.3. Політика щодо перескладання.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу відділу аспірантури за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

8.4. Відвідування занять.

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим.

Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності.

Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту.

8.5. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

9. Ресурси і література

1. Бушуєва Н.С., Черниш О.В. Менеджмент проєктів сталого розвитку неприбуткових організацій у ризиковому оточенні. *Управління розвитком складних систем*. 2023. № 55. С. 12-17. DOI: <https://doi.org/10.32347/2412-9933.2023.55.12-17>

2. Дуднева Ю. Е., Обиденнова Т. С., Васильєва М. О. Особливості менеджменту некомерційних організацій. *Modern Economics*. 2020. № 21(2020). С. 84-88. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V21\(2020\)-13](https://doi.org/10.31521/modecon.V21(2020)-13).

3. Дмитрук Н. Проєктний менеджмент в діяльності громадських організацій. Управління змінами у громадських об'єднаннях. Полтава. 2020. 96 с.

4. Мізіна О.В., Амельницька О.В., Дзюмін Б.Є. Адміністрування систем управління персоналом неприбуткового підприємства: аналіз та удосконалення. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.79>

5. Борисова Т.М. Маркетинг некомерційних організацій у розрізі сфер діяльності: теорія і практика: Монографія. Тернопіль: Астон, 2015. 284 с.

6. Лисенко В. Стратегічне планування розвитку неприбуткової організації. 9 кроків до результату: короткий практичний посібник для громадських формувань, комунальних установ, закладів та інших неприбуткових організацій [Електронний ресурс]. ГО «СТЕП», Запоріжжя, 2021. Режим доступу: <http://surl.li/syxwvh>

7. Ліганенко І.В., Приходько О.Ю., Кушнір О.І. Методичні підходи до формування антикризової стратегії розвитку неприбуткової організації. *Трансформаційна економіка*. 2023. № 5(05) С. 69 – 74. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2023-5-12>

8. Клименко Н.Г. Теорія стратегічного менеджменту: курс лекцій. Київ, 2023. 185 с.

9. Васильєва Л.М. Теоретичні аспекти стратегічного планування в органах державної влади. *Механізми публічного управління*. 2022. № 3(34) С. 27 – 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2310-9653-2022-3.4>

10. Білик І.І., Подарин В.Р. Pinterest як ефективний інструмент просування неприбуткових організацій в умовах тенденції маркетингу у соціальних медіа. *Інфраструктура ринку*. 2021. Випуск 52. С. 71 – 76. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct52-12>

11. Пилипчук В.П. Соціальні мережі в процесі просування послуг підприємства. *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. 2018.

Випуск 2 (10). С. 60 - 65. DOI: [https://doi.org/10.31339/2313-8114-2018-2\(10\)-60-65](https://doi.org/10.31339/2313-8114-2018-2(10)-60-65)

12. Просування громадських організацій. Pro Ідеї Agency. [Електронний ресурс]. URL: <http://surl.li/rzzgfs>

13. SMM в NGO: як досягти результату з мінімальним бюджетом? WebPromo Experts. [Електронний ресурс]. URL: <http://surl.li/nioyhe>

14. Герасимчук Н.А., Лісун Я.В., Гаєвська М.А. Просування комунікаційної агенції у соціальних мережах. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 3 (261). С. 75 – 86. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2023-1-261-75-86>

15. Беспалько О. Як неприбутковим організаціям провести дослідження цільової аудиторії, якщо немає маркетолога. Медія InWeb. [Електронний ресурс]. URL: <http://surl.li/atmumr>

16. Білик І.І. Онлайнфандрайзинг як основний інноваційний інструмент неприбуткових організацій. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2022. № 1 (7). С. 200 – 205.

17. Шатило Ю. Розвиток фандрайзингу як технології соціальної роботи в Україні. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. 2019. № 1(10). С. 106 – 109. DOI: [https://doi.org/10.17721/BSP.2019.1\(10\).27](https://doi.org/10.17721/BSP.2019.1(10).27)

18. Теслюк С.А. Фандрайзинг та реалізація проєктів: конспект лекцій (електронне видання). Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 102 с.

19. Нагайчук В. Фандрайзинг та грантрайтинг: стратегії залучення фінансування. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2023. № 332 (4). С. 260 – 263. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-38>

20. Ревко А.М., Чумак К.Ю. Фандрайзинг соціальних проєктів як інструмент соціального розвитку територіальних громад. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 3 (23). С. 57 – 64. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3\(23\)-57-64](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-3(23)-57-64)

21. Ільченко В., Кубай Д., Пістунова В. Ефективні інструменти та стратегії залучення фінансування через фандрайзинг та грантрайтинг: від ідеї до реалізації. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 2 (49). С. 213 – 217. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-49-33>

22. Висіцька І. Створення неприбуткової організації: перші кроки. *газета «Бухгалтерія»*. № 26 (1273) від 26.06.2017. с. 21-25

23. Откаленко О.М. Аналіз управління діяльністю неприбуткових організацій. *Вісник ЖНАЕУ*. 2017. № 2 (62), т.2. С. 98 – 104.

24. Савчук В.К. До аналітичного забезпечення управління діяльністю неприбуткових організацій [Електронний ресурс] / В. К. Савчук. - Режим доступу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/67351>.

25. Nonprofit Fundraising 101: A Practical Guide to Easy to Implement Ideas and Tips from Industry Experts Paperback – January 19, 2016. 319 p.
26. Ted Hart, James M. Greenfield, Sheeraz D. Haji. People to People Fundraising: Social Networking and Web 2.0 for Charities 1st Edition 262 p.
27. Каменко І.С. Соціальне підприємництво в Україні. Економіко-правовий аналіз. Аналітичний звіт. 2020. 37 с.
28. Білик І.І. Краудфандингові платформи як інструмент додаткового фінансування неприбуткових організацій. *Економіка та управління національним господарством*. 2022. Випуск 4 (156). С. 3 – 6. DOI: <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2022-4-1>
29. Теслюк С.А., Матвійчук Н.М., Демчук Н.В. Краудфандинг як сучасний спосіб фінансування: проблеми та перспективи його розвитку в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Випуск 37. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-37-16>
30. Бойда С. Соціальне підприємництво як інструмент післявоєнної відбудови економіки України. *Економіка та суспільство*. 2023. № 58. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-25>